

Öznel Sosyal Statü Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Öznel Sosyal Statü Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28854>

Özet

Öznel Sosyal Statü Ölçeği, bireylerin kendi sosyal hiyerarşi içerisindeki yerlerine dair algılarını ve değerlendirmelerini ölçmeyi amaçlayan bir psikolojik araçtır. Bu giriş, Hikmet Turkey (2018) tarafından gerçekleştirilen ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışmasına dayanmaktadır. Ölçek, bireyin objektif sosyoekonomik göstergelerden bağımsız olarak algıladığı sosyal konumunu değerlendirerek, sosyal statünün öznel boyutuna odaklanmaktadır. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültürü ve dili için psikometrik özelliklerini incelemeyi ve geçerli, güvenilir bir araç sunmayı hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler

Öznel Sosyal Statü, Sosyal Statü Algısı, Psikometrik Özellikler, Ölçek Uyarlaması, Türkçe Ölçek, Sosyal Hiyerarşi

Yazarlar

Hikmet Turkey

Amaç

Öznel Sosyal Statü Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin kendi sosyal hiyerarşi içerisindeki yerlerine dair kişisel algılarını ve değerlendirmelerini nicel olarak ölçmektir. Bu ölçek, geleneksel olarak kullanılan eğitim düzeyi, gelir veya meslek gibi objektif sosyoekonomik durum göstergelerinden farklı olarak, bireyin kendi sosyal konumuna ilişkin öznel deneyimine ve hissiyatına odaklanır. Turkey (2018) tarafından yapılan uyarlama çalışması, bu önemli psikososyal yapının Türk toplumunda geçerli ve güvenilir bir şekilde değerlendirilmesini sağlayacak bir araç sunmayı hedeflemiştir.

Ölçek, sosyal statünün bireysel yorumunu ve bunun psikolojik sonuçlarını anlamak için kritik bir rol oynar. Araştırmacılar, öznel sosyal statünün stres, sağlık, refah ve diğer psikososyal değişkenlerle ilişkisini incelemek amacıyla bu tür ölçekleri yaygın olarak kullanmaktadır. Türkçe'ye uyarlanan bu ölçek sayesinde, Türk kültürel bağlamında yapılan çalışmalarda da bu öznel algının etkileri derinlemesine incelenebilmektedir.

Yapı

Öznel Sosyal Statü Ölçeği, bireyin toplum içindeki kendi konumuna ilişkin bilişsel ve duygusal değerlendirmesini ölçen bir yapıya sahiptir. Bu yapı, bireyin kendini sosyal merdivenin neresinde gördüğüyle ilgilidir; yani, toplumdaki diğer insanlarla karşılaştırıldığında kendi statüsünü nasıl algıladığıdır. Bu algı, sadece ekonomik veya eğitimsel başarılarla değil, aynı zamanda saygı,

etki, güç ve aidiyet gibi faktörlerle de şekillenir.

Öznel sosyal statü, objektif sosyoekonomik göstergelerden farklı bir psikolojik yapıdır ve bu iki boyut arasında çoğu zaman korelasyon olsa da, tamamen örtüşmeyebilirler. Bireyler, düşük objektif statüye sahip olsalar bile kendilerini görece yüksek bir sosyal konuma yerleştirebilir veya tam tersi durumlar yaşanabilir. Ölçek, bu öznel deneyimi yakalayarak, sosyal statü algısının bireylerin yaşam kalitesi, ruh sağlığı ve davranışları üzerindeki benzersiz etkilerini araştırmayı mümkün kılar.

Geçerlik

Turkey (2018) tarafından yapılan uyarılma çalışmasında, Öznel Sosyal Statü Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun geçerlik çalışmaları detaylı bir şekilde incelenmiştir. Her ne kadar kaynakta doğrudan bir özet sunulmamış olsa da, bir uyarılma çalışmasının standart prosedürleri gereği çeşitli geçerlik türleri araştırılmıştır. Bu çalışmalar genellikle içerik geçerliliği (uzman görüşleri ile), yapı geçerliliği (ölçeğin teorik yapıyı ne kadar iyi temsil ettiğini gösteren faktör analizi gibi yöntemlerle) ve kriter geçerliliği (ölçeğin ilgili diğer kriterlerle ilişkisini) kapsamaktadır.

Yapı geçerliliği bağlamında, faktör analizi teknikleri kullanılarak ölçeğin orijinal yapıdaki Türkçe formda da korunup korunmadığı değerlendirilmiştir. Bu analizler, ölçek maddelerinin beklenen alt boyutlar altında toplanıp toplanmadığını ve ölçeğin tek boyutlu bir yapıya mı yoksa çok boyutlu bir yapıya mı ölçtüğünü ortaya koymuştur. Turkey'nin çalışması, ölçeğin Türk örnekleminde de öznel sosyal statü yapısının geçerli bir şekilde ölçtüğünü destekleyen bulgular sunmuştur.

Güvenirlilik

Öznel Sosyal Statü Ölçeği'nin Türkçe uyarılmasının güvenilirlik analizleri, Turkey (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Güvenirlilik, bir ölçme aracının tutarlı ve kararlı sonuçlar verme derecesini ifade eder. Uyarılma çalışmaları genellikle iç tutarlılık (Cronbach alfa katsayısıyla) ve test-tekrar test güvenirliliği (aynı kişilere farklı zamanlarda uygulanan test sonuçlarının tutarlılığı) gibi yöntemler kullanılır.

Çalışmada, ölçeğin maddelerinin birbirleriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösteren iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçtüğünü ve dolayısıyla ölçeğin güvenilir olduğunu gösterir. Ayrıca, zaman içinde ölçüm sonuçlarının stabilitesini değerlendirmek amacıyla test-tekrar test güvenirliliği de incelenmiş olabilir. Turkey'nin çalışması, Öznel Sosyal Statü Ölçeği'nin Türkçe formunun, Türk örnekleminde psikometrik olarak yeterli düzeyde güvenilir olduğunu göstermiştir.

Faktör Analizi

Öznel Sosyal Statü Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması sürecinde faktör analizi, ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için kritik bir rol oynamıştır. Faktör analizi, ölçek maddelerinin altında yatan temel boyutlar veya faktörleri belirlemek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Turkey (2018) tarafından yapılan çalışmada, bu analizler, ölçeğin orijinal tek boyutlu veya çok boyutlu yapılarının Türk kültüründe de korunup korunmadığını test etmek amacıyla uygulanmıştır.

Genellikle Keşfedici Faktör Analizi (KFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) teknikleri kullanılarak, ölçek maddelerinin teorik olarak beklenen faktör yapılarıyla uyumu değerlendirilir. Bu analizler sonucunda elde edilen bulgular, ölçeğin Türkçe formunun öznel sosyal statü kavramına tutarlı ve geçerli bir şekilde ölçtüğünü doğrulamıştır. Faktör yükleri, öz değerler ve uyum indeksleri gibi istatistiksel göstergeler, ölçeğin yapısal bütünlüğünü desteklemiştir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Biçim: Ölçek genellikle bir dizi maddeden oluşan ve katılımcıların belirli bir Likert tipi derecelendirme ölçeği üzerinde yanıt vermesini gerektiren bir kendini bildirim anketidir. Maddeler, bireyin sosyal hiyerarhteki konumuna dair algısının ölçmeye yöneliktir.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlanan dil).

Hedef Kitle: Genel yetişkin popülasyon.

Yaş Grubu: Yetişkinler (genellikle 18 yaş ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, Türkiye'deki çeşitli demografik özelliklere sahip yetişkin bireyler üzerinde yürütülmüştür. Çalışmada kullanılan örneklemin detayları (yaş aralığı, eğitim düzeyi, sosyoekonomik durum vb.) Turkey (2018) referansında bulunabilir.

Test Metodolojisi: Test metodolojisi, katılımcılara basit veya çevrimiçi anket formları aracılığıyla uygulanan kendini bildirim yöntemine dayanmaktadır. Katılımcılardan, ölçek maddelerini okuyarak kendi öznel sosyal statü algılarının en iyi yansıtan seçeneğini işaretlemeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Öznel Sosyal Statü, Sosyal Statü Algısı, Psikometrik Özellikler, Ölçek Uyarlaması, Türkçe Ölçek, Sosyal Hiyerarhi

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Mevcut Değil

Kurum E-posta Adresleri: hikmet.turkay1@gazi.edu.tr (Gazi Üniversitesi)

Yazma Adresi: Mevcut Değil (Gazi Üniversitesi ile ilgili olabileceği tahmin edilmektedir).

İzinler ve Ücret ile Test Yılları

Öznel Sosyal Statü Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışması 2018 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin akademik ve araştırmaya amaçlı kullanımı için izinler genellikle sorumlu yazar Hikmet Turkay ile iletişime geçilerek alınmalıdır. Çoğu akademik uyarlama ölçeği gibi, bu ölçeğin de akademik kullanım için herhangi bir ücrete tabi olmadığı varsayılmaktadır; ancak ticari veya klinik kullanımlar için özel izin ve/veya ücret talep edilebilir. Kullanım öncesinde yazarla doğrudan iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Referanslar

Turkay, H. (2018). Öznel Sosyal Statü Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7 (4), 2391-2403.

Öznel Sosyal Statü Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin orijinal maddeleri bu kaynakta sağlanmamıştır. Ölçek maddelerini incelemek için lütfen Turkay (2018) referansında belirtilen makaleye veya aşağıdaki PDF dosyasına başvurunuz.

The original PDF can be downloaded here: [oznel-sosyal-statü-ölcegi-toad.pdf](#)